„Narodni list“ izlazi svakoga četvrtka posije podne.

Cijena mu je na godinu 8 kruna, na osljake 4 krune, pojedini broj 6 helera.

Za inozemstvo plaća se posebice poštarina.

Nijedna uplata ne vrijedi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest tijelo bez kosti!“

Za oglase plaća se 12 fil. po retku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Volosko m.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se neprimaju.

Br. 14. Volosko-Opatija, u četvrtak 7. aprila 1904. God. IV.

Naš narodni jezik u crkvi.

U velikom tjednu svaki pravi kršćanin rado zalazi u crkvu, da se u tim dnevima, kad se spomen čini muke i smrti našega Spasitelja, skrušeno i ponizno Bogu pomoli. U velikom tjednu a navlastito zadnja četiri dana istoga vrše se po naših crkvah razne molitve i pobožnosti, koje imaju kršćane sjećati na neizmjernu dobrotu Božjega sina, koji je za spas svih naroda pretrpio tako grozne muke i samu smrt. U velikoj većine katoličkih crkvah obavljaju se te molitve i pobožnosti u latinskom jeziku; samo u malenom broju vrše se te molitve u našem narodnom jeziku. Svatko od nas, koji je koji put prisustvovao tim pobožnostim obavljenim u latinskom a koji put onim obavljenim u našem materinskom jeziku morat će s nami priznati, da mu je srdce poslušajuć nerazumljivi latinski jezik ostalo hladno i pusto, da mu se nije ganulo ni na milosrdje ni na pravu pobožnost, dočim da je posve drugačije čutio u sebi pobožnost i odanost Višnjemu Stvorcu kad je poslušao te molitve u svom materinskom jeziku.

Srdce mu se pri tom raztapa od prave ljubavi prama Bogu, razumije i ćuti u srdcu molitve, koje se k nebu uzdižu, ćuti se nekako bližim stvorcu svomu, pak i ako je inače i hladan u verskim stvarima ipak ga ta milina tako obuzme, da se čestokrat obrati, i na novo svom dušom i svim srdcem prigrli svetu veru i njezine nauke. Što nemože učinit ni najsavršenije pobožno pjevanje u nerazumljivom jeziku to će učiniti najjednostavnija molitva izrečena u jeziku onoga, koji ju posluša. Pak to je i posve naravski, jer molitve izrečene u nerazumljivom jeziku nemogu ni doći iz srca ni u nj prodreti. To zna svatko a ponajbolje znaju to naši duhovni pastiri od najvišega do najnižega. Buduć se s njihove strane uvek preporuča, da pravi kršćanin mora moliti Boga iz dna duše svoje, ako će da mu molitva bude Bogu ugodna, morali bi oni sami nastojati, da se po celomu svetu obavljaju molitve i pobožnosti u jeziku, koji pojedini narod razumije.

Mesto toga što vidimo? Vidimo na žalost, da bi nekoji naši duhovni poglavari po sile hteli, da se sve molitve i pobožnosti u svim crkvam katoličke vere obavljaju samo u latinskom jeziku, koji svet ne razumije, a to radi toga, da vlada po celom svetu u katoličkih crkvah jedan jedini — latinski — jezik. Radi toga opažamo, kako se po raznim našim krajevima, navlastito po Istri i ostalom Primorju i Dalmaciji tera naš narodni jezik iz crkvah u kojih se je od prastarih vremena još do danas očuvao. Za svem tem, da je još sveti otac papa Hadrijan II. dozvolil, da se po hrvatskih i slovenskih crkvah obavljaju službe božje i molitve u slavenskom jeziku; za svem tim, da je sveti otac Ivan VIII. zapoviedio, da se ima u slavenskom jeziku slaviti Boga, služiti sv. mise i druge sv. službe spjevati; za svim tim, da je sveti otac papa Benedikt XIV. svojim apoštolskim pismom od 25. augusta 1754. posvetio slavensko bogoslužje; za svim tim, da je slavni papa Lav XIII. u svojoj encikliki: „Grande munus“ to sve potvrdio; za svim tim, da se je slavenski jezik po naših crkvah rabio kroz stotine i stotine godina ipak se ga sada hoće iz svih katoličkih crkvah izagnati, da se za komoditet nekojih svećenika uvede latinski, našemu puku nerazumljivi jezik. A zašto to? Zato jerbo tako hoće nekoji talijanski i nemački čifuti i framasuni, koji isto tako mrže nas Slavene kako i katoličku crkvu pak bi hteli tako bacit med nas Slavene i sv. stolicu seme razdora. Sv. stolica nije u pitanju našega jezika još rekla zadnje besede i mi ne možemo predvideti kakova će biti u tom pitanju konačna odluka svete Stolice ali jedno možemo već sada reći:

Ako se bude iz naših crkvah protjerao naš narodni jezik, protjerat će se iz crkvah i nas, koji taj jezik ljubimo jer je on svetinja, ostavljena nam od naših pradedova, jer je on duša naše duše, jer je on naša domovina, naše najveće i najdraže blago na svetu. Ovo smo napisali najboljom namjerom, ne da se grozimo, nego da odvratimo pogibelj koja crkvi i našoj veri preti.

Hrvoje Istranić.

Dopisi.

Iz Baške. Nedjelju, dne 20. t. mj. imali smo sastanak u prostorijah Hrv. Čitaonice. Naš načelnik, kao predsjednik tog sastanka, videći priličan broj pozvanika, izjavi, da pošto ističe mandat starog obćinskog zastupstva, želi, da prisutni sami izjave, koje osobe žele, da se bira u novo zastupstvo, te predloži, da se imenuje odbor, koji neka sastavi listinu imena onih, koje misli, da bi bili za novo zastupstvo. Tako i bude, odbor bio je sastavljen od sliedećih osoba: 1. Matejčić Nikola, načelnik, 2. Dinko Pajalić, obć. savjet, 3. Frančić Marko, veletržac, 4. M. P. Dorčić, obć. zastup, 5. Barbalić Juraj. Ovi se posavjetovaše, i sastaviše imena onih, koje bi se imalo birati u novo zastupstvo; prisutni na sastanku ne prigovoriše niti proti jednoj osobi ni rieči već jednoglasno prihvatiše predloženike.

Došao dan 22. t. mj., dan izbora za III. tielo. Točno u 9 sati otvori naš načelnik izbor. Izbornici dolazili jedan za drugim da dadu svoj glas za naše osobe predložene na sastanku. Izbor tekao tiho i mirno; te tako u miru i redu bili izabrani jednoglasno u III., u II. i u I. tielu naši predloženici. Ipak nekoji nezadovoljnici digli su se proti jednoj osobi, koja da nesmije biti birana u novo zastupstvo, te da se nedade povoda da rogobore proti upravi, zadovoljilo se jih time, da se istu osobu zamienilo drugom. Eto tako učinilo se sve moguće, samo da se zadovolji svakoga mira i ređa radi.

Sa ovima izborima sve veselo, sve zadovoljno, jedino vidimo razcviljenog i pognute glave našeg glasovitog „Neporočnjaka“ Jadniče! Plači grihe i čini pokoru.

Domaće vjesti.

Švedski kralj u Kastvu. Na Vazam popodne oko 4 sata posjetilo je njegovo Veličanstvo švedski kralj Oskar, koji sada boravi u Opatiji, drevni Kastav-grad. Pred župnom crkvom Sv. Jelene susretne slučajno kastavskog načelnika g. Kazimira Jelušića, koji bude kralju od njegove pratnje predstavljen. Odmah se njegovo Veličanstvo švedski kralj upusti u povjerljivi razgovor sa kastavskim grado-načelnikom, te ga zamoli, da mu pokaže put kud bi se prispjelo na starinski toranj „Žndiku“. Načelnik Jelušić ponudi se odmah, da će on pokazati put na toranj te odvede kralja i njegovu pratnju na vrh tornja, s kojega se kralj naživao prekrasnog pogleda. Zatim mu načelnik pokaza ostanke starinskih gradskih zidina takozvanu „Crekvinu“ i druge nekoje znamenitosti grada. I u župnoj crkvi zadržao se kralj podulje vremena. Dok je kralj razgledavao grad sakupilo se po ulicama mnogo naroda, koji je kralja vraćajućeg se u Opatiju burno pozdravljao. Medju drugim stvarima pitao je kralj načelnika Jelušića o broju, zanimanju i narodnosti pučanstva što mu je gospodin načelnik sve točno raztumačio. Kralj Oskar izrazio je svoje zadovoljstvo da je posjetio Kastav-grad.

Marko z Dragi se je vavek hvalil, da on je neutral. Njemu je to jako godilo, kada bi mu ki rekal, da je neutral. Kašparina! Neutral je vela i debela beseda! I ljudi, ki nisu razumeli ča je to, čudili su se i križali: — Majko moja mila! ki veli čovek je naš Marko z Dragi! On je nejutral!

Bilo ih je, ki nisu znali pronunciat dobro tu besedu. Neki bi rekli na mesto neutral „maistral“, „neopral“, „neurtal“ a kada su neki Učkari počeli promenjevat ono t sa s onputa se je Marko razjadil i rekal: Ovi tovari ne znaju ča sam ja — a varamente ne znam ni ja. Bit ću Talijan — pak almeno će me svaki znat pravo specifikat.

I Marko je zel klobuk i šal je va Moščenice votat za Kalabreze.

Tako je, vidite, Marko z Dragi postal Talijan.

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru primilo smo iz Graca K. 18, sakupljenih od istarskih svečilištnih građjana u Gracu mjesto ulaznine za prvu zabavu glasbenog i dramatičkog družtva u Voloskom.

Ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Mihotićih, obdržavati će u nedelju, dne 10. t. mj., u 4 sata popodne u „Čitaonici“ svoju redovitu godišnju skupštinu, te preporučamo svim članicama, da u što većem broju i na dobu tamo pohrle.

Dobro njim stoji. Čujemo da se trgovci Rosovići va Berseče tuže, da njim gredu slabo posli od kada su onu lepu figuru učinili puli zadnjeh izbori. I trgovina, butiga i apalt pak i oštarija — sve vam je to utihnulo. Niš se ne prodava, niš se ne kupuje, ljudi beže od njih kako da bi od kugi. E, tako je, a tako mora i bit. Nisu miga Bersečani babe! Ljudi su ono, vredni i valjani. Oni govore: Jedan muž, jedna beseda. Ki drugačije misli i dela, taj ne spada mej ljude, kakovi su od vavek bili naši vredni, naši dični i čestiti Bersečani!

Čozoti va Drage moščeničkoj. Ovi dni bili su va Drage Čozoti z bragoci i s talijanskom banderom. Prišli su tamo da pozdrave Kafulu i famožega Marka. Marko se je obukal va frak, klak i lak, pak je šal na brod, kade su ga Čozoti tratali z buzarum od striaci. Marko se je jako vesel vratil od čozotskeh fregadi i celi dan je kantal: „Nella patria dei Čozoti non si parla che talian“.

Brizni Obršani! Nimaju nanke jednega suca. Draga ih ima pet — a oni ni jednega. Va Dragi je svaki drugi čovek sudac, a puli njih nijedan. Neki dan sam bil gore na Obrše i čul sam kako se oni brizni ljudi narekuju:

A sirote mi nemili
Rano moja!
Va grade su nas prevarili
Rano moja!
Već od dvajset sudac su storili
Rano moja!
A nas su pozabili
Sestro moja!
A mi smo njim voti dali
Rano moja!
Malo bakalara pojali!
Sestro moja!
Drugo su oni pofrajali
Rano moja!
A mi smo prez suca ostali
Sestro moja!
A ča si nam to Krapulino opravil
Vrag te zami!
Va zlo si nas siromahe spravil
Kapja ti pala!
Svi si voti od nas zimamil
Puknul da biš!
Na vere si nas prevaril
Rano moja!

Ja sam ih neki dan poslušal i stumih mi se je paral od žalosti slušajuć ih kako se narekuju. Nego oni da te poć na kapitanat i tamo da te zahtevat, da njim se valje da dva suca, kada ih Draga ima pet.

I dobro te storit, nego dokle njim kapitanat reši tu „sustancu“, najbolje te učinit, ako oni svojega suca omese od jila, pak neka ga pošalju Kafule va Dragu. Morda će ga on navadit govorit talijanski!

246

Obršani, sada vidite, da smo vam mi istinu govorili!

Largo, largo od Krapuli, largo!

Ne dajte izdajicam ni žmuja vodi. Jako ste dobro storili, da ste va predzadnjem broje „Narodnega lista“ spomenuli one Učkare, ki su glasovali s Kalabrezi. Nego ja mislim da bi dobro bilo javit našemu svetu po Istre još nekeh, neka ih dobro poznaju a to su Anton Lencović-Malinar i njegov sin Benjamin iz Mošćenic. Anton Ivančić-Matešić i njegov sin Ivan iz Obrša i Paškval Bradečić-Haldejan. Ovi tri zadnji jako gusto hojevaju va Medulin i Premanturu svojemi bracerami. Ako se ne varam imaju tamo i nekoliko imanja i „štanciju“, pak ih osobito preporučujemo, onem našem ljudem va teh mesteh. Neka njim od sada nevjeruju, kad njim budu kazali naši fulminanti i stem ih varali tobože, da su narodni ljudi. Još neč za ravnanje našim ljudem. Čast kemu čast ale izdajicam svagde pokažimo vrata, neka znaju ča su storili i kemu su se prodali. Najveći narodni zlodej je on, ki za žmulj vina prodaje svoj narod Talijanu. Radi toga valja da se stakovemi ništeti grubo postupa, pak magari ako krepuju, da im se ne priskoči u pomoć. Ovu nevalja pozabit.

Mošćenički prodanci. Neki prodanci iz Sv. Antona, Učke i Obrša pivaju ovako, kada gredu va Dragu:

„Ala braćo, homo v Dragu
Homo k onom crnom vragu,
Neka nam da bakalara
Zač nam glad olita para.
Hoj nina ni nena! . . .

Brizni ljudi gredu va Dragu, gredu „crnemu vragu“ i pitaju ga, da njim ča da za požerat i polokat. (Prodanci naime ne jidu ni ne piju kako drugi ljudi, nego žeru i loču, kako blago!) Dakle brizni ti prodanci gredu „crnemu vragu“ i gledaju va njegà i pitaju ga da njim da žerilà. Nego „crnemu vragu“ je sada pokle izbori neki djavol prišal v uše i on vam niš ne čuje — ma baš niš ne čuje.

A prodanci gladni i žejni vraćaju se pod večer doma pak pevaju:

Eh, kako nam maže, laže,
Onaj grdi, crni vraže!
Pred izbori sve nas muti,
Dok najzada nas ne smuti.
On nam dava bakalara,
Vina, beči i cigara.
Kada nas pak sveh prevari,
Za nas više niš ne mari,
Več ne daje bakalara,
Neda vina ni cigara,
Nek se zuje kega žuli —
A nam lepo trbuh kruli!
Hoj nina ni nena! . . .

Mjestne vjesti.

Doček Njegova Veličanstva cesara i kralja Franja Josipa I. Njegovo Veličanstvo prispjelo je utorak u 8 sati u jutro dvorskim vlakom na kolodvor Matulje - Opatija. Blizu kolodvora Matulji, baš gdje se cesta u Brgud križa sa željezničkom prugom, podigla je občina Kastav krasan slavoluk, koji bijaše sav okićen našimi narodnimi trobojnimi zastavami. Pod tim slavolukom pozdravilo je presvjetloga vladara kastavsko občinsko zastupstvo sa svojim načelnikom na čelu. Od kolodvora pak do Pavlovca činila su školska djeca kastavske občine špalir. Na hiljade sakupljeni narod pozdravljao je presvetloga vladara „živio“-klici, a vladar je ljubezno odzdravljao. Selo Matulji bijaše u svečanom ruhu kako još nikad do sada. Na Voloskom bijaše na takozvanom mostu podignut slavoluk sa napisom „Dobro došao“. Tu je kralja pozdravilo volosko občinsko zastupstvo i sila naroda. Volosko je u moru boja raznih zastavah, med kojima se izticahu mnoge naše narodne trobojnice. I u Opatiji bijaše blizu Kozulićeve Ville podignut liepi slavoluk. Od toga slavoluka dalje smestila se školska djeca Opatije, Veprinca, Lovrana, Poljana. Voloska školska djeca bijahu poredana pred „Narodnim domom“. Naroda je bilo sakupljeno po cesti na hiljade, koji je kralja pozdravljao izključivo sa „živio“. Tu i tamo čno se kakov osamljeni „evviva“ ili „hoch“. Komično je bilo čuti školsku djecu iz okolice Voloskoga, što polaze školu koludrica u Voloskom, kako pozdravljaju vladara kličuć „he“! Koludrice njim bijahu najme zabranile klicat u svom materinskom jeziku i naložile, da kliču njemački „hoch“, što pak djeca nisu razumila, te su klicala „he“. — Pred Hotel Stefaniom dočekali su vladara c. k. činovnici, veterani i vatrogasci. Vladar je pristupio k zapovjedniku veterana g. Podmeniku, košto i zapovjedniku vatrogasaca g. Fencelu te se s njima ljubezno razgovarao i popitao o raznim stvarima tičućim se njihovih družtava. — Prispjev u Opatiju naš je vladar odsjeo u Hotelu Stefaniji, gdje je odmah po dolazku primao avdijencije. Prvoga primio je u avdijenciju našega načelnika veleuč. g. Dra. Stangera. U 1 sat popoldne bijaše kralj kod nadvojvodkinje Marije Jozefe u Villa Angiolina na ručku. U 2 sata i po odpeljao se kocijom na Rieku u posjet bolestnemu nadvojvodi Josipu. U 4 sata i po vratio se opet u Opatiju gdje je do 6 ure ostao u svojem stanu. U 6 sati išao je kralj na „diner“ k švedskomu kraljevskomu paru. U 8 sati i 20 odvezao se kralj sa svojom pratnjom kroz bajno razsvetljena mjesta Opatija i Volosko na kolodvor Matulje. — Pred Opatijom bijaše usidreno sest velikih parobroda, koji su čim je pao mrak zapulili bezbroj lampiona, tako, da je pogled na te parobrode bio uprav veličastven. — Na cesti od Pavlovca do kolodvora Matulji bijahu u razmacih od 20 koraka porazmješteni bakljanoši sa upaljenimi bakljami. — Doček Njegova Veličanstva bijaše sjajan, a tom sjaju je mnogo doprinielo i prekrasno vrieme. Ipak po našem i obćenitom sudu bijaše oduševljenje naroda pri dočeku vladara godine 1894 daleko i daleko veće nego ovom prilikom, krivo je tomu s jedne strane žalostno stanje našega naroda u monarkiji a s druge strane ničim opravdano, bezobzirno i netaktično ponašanje c. kr. političke oblasti prigodom ovoga dočeka, usljed kojega ponašanja bijaše naš narod u ovom kotaru duboko uvriedjen u svojim najsvetijim čuvstvima. Ovo ponašanje neda se dovoljno žigosati, nego o istom pisati i govoriti ćemo drugda i na drugom mjestu. Svečanost dočeka Njegova Veličanstva prošla je bez ikakove nezgode izim male neprilike, koja se dogodila c. kr. kotarskomu kapetanu Manussi. Kod dolazka careva vozio se pred njegovom kočijom kapetan Manussi. Pred hotelom Stefanija povozila je kočija gosp. kapetana jedno pseto, koje je prije nego je crknulo stenjalo i cvililo, da pobjegneš. Nekoje su gospodje pale usljed toga u nesvjest. Presvjetli vladar bijaše ovim „intermezzom“ vidljivo neugodno dirnut. Nikada se u ovim krajevima nije vidio takav sjegurnostni aparat kako prilikom ovoga dočeka. Tu je sve vrvilo od tajnih policista i žandara. Ovih je došlo u Volosko i Opatiju do 40. Kućevlastnikom u občini bijaše pod vlastitu odgovornost zabranjeno primiti u kuću ikojeg nepoznatog stranca.

Ministar Goluchowski u Opatiji. Na Vazmeni blagdan prispio je u Opatiju na nekoliko dana ministar izvanjskih poslova grof Goluchowski sa svojom suprugom.

† Knez Maksimilijan Schaumburg Lippe. Dne 1. aprila o. g. umro je u Opatiji, gdje se od febrara nalazio na liečenju, knez Makso Schaumburg-Lippe. Umrli knez bio je 34 godine star a vjenčao se godine 1898. sa vojvodkinjom Olga Würtemberžka te je bio ritmajstor u würtemberžkom ulanskom regimentu br. 20. Ostavio je dva sina. Na odar pokojnika poslaše švedski kraljevski par, veliki vojvoda luksemburški i njegova supruga, te nadvojvodkinja Marija Josefa krasne vjence. Mrtvo tielo pokojnika bijaše u ponedeljak odpremljeno u Nahod.

Vojno-Veteranska svečanost u Opatiji. Ta se je svečanost obavila na drugi blagdan vazmeni. Recimo odmah: Svetčanost je podpuno uspjela. Kako je poznato toga se je dana imala blagosloviti zastava, što ju je družtvu darovala barunica Haas, koja je ujedno bila i kumica kod blagoslovljevja zastave. Za tu zgodu došle su u Opatiju i deputacije raznih veteranskih družtava. Spomenut ćemo samo one iz Sarajeva, iz Pula, Rieke i Zadra itd. Program svečanosti bio je bogat i liep. U jutro je prošla vojnička glázba kroz Opatiju i Volosko igrajući budnicu, poslje podne pako bila je pučka svečanost na Slatini Lawn-Tenis-u. Tu je bilo sve živo i veselo kako običuo kod sličnih zgoda, za to nama i ne treba da se time više pozabavimo. Drugačije bijaše u parku pred Štefanijom, gdje se obavio blagoslov zastave. Tu je na mjestu gdje se dižu kipovi poganskih bogova Sunca i Mjeseca bio podignut oltar, s jedne i druge strane bila su smještena sjedala za gostove, tribine, podij za pjevače itd., a na okolo sve stieg do stiega sa zastavama hrvatskim, luksemburškim, crno-žutim i švedskim i. t. d. Toliko o pripravama. Oko deset sati počele su dolazit iz Rieke deputacije vojništva. Vidjeli smo jednog generala i podadmirala i bezbroj drugih častnika, sve u velikoj paradi. Na opredieljeno mjesto došla je nadvojvodkinja Marija Josipa, došao je Švedski kralj Oskar i grof Metternich kao zastupnik Velikoga Vojvode Luksemburškoga. Tribine su zaposjele naše opatijske liepotice, a mjesto pred oltarom naše male u bjelini. Svečanu sv. misu obavio je Monsignor Zamlić, uz asistenciju gg. svećenika dra Čikovića, Dubrovića i Žiganta. Monsignor Zamlić držao je prekrasno prigodno slovo, koje, da je izrečeno u drugim plilikama, bilo bi moglo doseći do srca.

Za vrieme sv. mise pjevao je naš velevriedni „Lovor“ vrlo liepu glagoljsku misu. Pjevao je, kako to on umije. I pucalo se za vrieme mise, pucalo se sve u šestnaest. Po tom se obavio blagoslov zastave i svečani čin bio je svršen.

Za tu svečanost imadu najvećih zasluga gospoda Zambeli i Jamar, koji se je mnogo trudio, da je u obće i došlo do te zastave.

Nego sve to nebi bilo koristilo, da nije bilo gosp. Podmenika, koji se je svojim marcialnim držanjem, svojim jakim i odlučnim glasom onako liepo iztaknuo, izvodeć sa svojim veteranima onako liepe manevre, defilovanje itd. Svieta je pak bilo toliko, da nije bilo moguće ganuti se. Pazdićeva i Mujotova ulica, pa i druga neka opatijska središta, koja su u to doba dana najživlja, bila su u taj trenutak pusta i prazna.

Toliko o samoj svečanosti, kojom smo se mi malko obširnije pozabavili za to, što su kod nje sudjelovali i mnogi naši ljudi.

Što se pako tiče podizavanja i oživljavanja Austrijanštine te pitanja, za koliko će nas to godina napried baciti, to prepuštamo čitateljima, da sami prosudjuju prema izkustvu do sada zadobivenu.

Krvava uvreda našemu narodu bila je nanešena od strane c. k. oblasti prigodom dolazka Njegova Veličanstva cesara i kralja Franje Josipa I. u Opatiju. Ces. kr. kotarsko poglavarstvo u Voloskom odredilo je najme, da kod te svečane prilike sva školska djeca u području svojih občina pozdrave Njegovo Veličanstvo. Istodobno odredilo je c. kr. poglavarstvo, da se školska djeca imadu postaviti na putu, kuda će proći presvjetli vladar u red i da svako diete imade držati u ruci zastavicu ili zelenu grančicu.

Pri tome bijaše preporučeno da budu zastavice što će školska djeca nositi ili crno-žute ili bielo-crvene. Pošto su se te zastavice imale prirediti na trošak občina, su nekoje občine odlučile prirediti i med djecu porazdieliti jednaki broj crno-žutih, bielo-crvenih i narodnih zastavica. Za tu nakanu doznalo je c. kr. kotarsko glavarstvo u Voloskom, — pak je nevjerojatno ali ipak — istinito na vazmeni blagdan popodne po jednom tajnom policistu dalo uručiti svim ravnajućim učiteljem občina Veprinac, Volosko-Opatija i Kastav nalog, da nesmiju pod vlastitu odgovornost dozvoliti, da školska djeca što će dočekati Njegovo Veličanstvo drže u rukama drugih zastavica izim crno-žutih ili bielo-crvenih. C. kr. kotarsko poglavarstvo motiviralo je taj svoj nalog time, da su iz škola po obstojećim zakonima izključene sve političke manifestacije i da su u raznim školama djeca raznih narodnosti: hrvatske, slavenske, njemačke i talijanske pak da radi toga nesmiju školska djeca nositi narodnih zastavica, da toběže ne uvrede njezina nacijonalna čuvstva djece drage narodnosti. Divnog li birokratskog umovanja! Ponajprije pitamo mi zar je to politička manifestacija ako školska djeca pozdrave svojega vladara sa bojama svoje narodnosti? Nipošto, nego to bi bio samo dokaz lojalnosti i odanosti hrvatske školske djece prama vladaru a taj se dokaz evo na taj način htjelo osujetiti. Istina je nadalje, da u ovom kotaru imade i hrvatske i talijanske i njemačke školske djece, ali zar je ikada komu od nas palo na um da dade ili usili u ruke jednog djeteta talijanske ili njemačke narodnosti jednu hrvatsku trobojnicu? Neka talijanska i njemačka djeca i učitelji nose zastavice kakove hoće mi njim jamačno toga branili nebi ali najsvečanije prosvjedujemo proti tomu, da se je našoj djeci posve protuzakonito zabranilo nositi kod dočeka Njegova Veličanstva narodne zastavice. Kako je bila ciela ta zabrana udešena i provedena razabire se očito namjera, da se zapostavi omalovaži, ja direktno uvriedi naša hrvatska narodnost. I mi Hrvati ovoga kotara hoćemo mirne duše trpjeti ovakovu uvredu? Zar je svakomu gospodičiću slobodno, da vredja i gazi najsvetija naša čuvstva? Nijednoj ekscelenciji nebi palo na um, da na primjer u Trstu, Poreču ili Pulu naloži školskoj djeci, da kod jedne slične svetčanosti nosi ovakove ili onakove zastave, a pod nikoju cienu nebi se nijedan c. kr. činovnik usudio, da na tako očiti način uvriedi narodnostna čuvstva Talijana. Da se to dogodi, Talijani bi učinili cielu revoluciju. A mi? Mi smo krotki janjci, koji ljubimo bič, koji nas bije. To je za to jerbo naš narod nije još probudjen, nije još svjestan nezna da po zakonu moraju imati svi narodi u Austriji jednaka prava kaošto imaju i jednake dužnosti. Naš narod trpi sva tlačenja jerbo nepoznaje svoja prava, nepoznaje svoju moć. To neznanje našega naroda zlorabe naši narodni neprijatelji, da nas posvuda zatiru i zapostavljaju. Mi smo dobri kad je sila branit Austriju od vanjskih i nutarnjih neprijatelja, al kad pitamo i branimo svoje, onda nas ne poznaju. Tako se sjegurno ne učvršćuje čuvstvo lojalnosti u našem narodu. Ovu najnoviju uvredu ćemo dobro zapamtiti.

Damenpolka. Ja mislim, da nima jednega, ki ne bi znal, ča je to „damenpolka“. Damenpolka to vam je on tanac, ona polka, kada divojki same biraju one, s kemi će tancat. Mladići znaju ča će to reč, a i vi stareji se spamećujete s kakovim trepetom na srcu ste čekali, kad će prit odabranica vašega srca sva crjena na obraze kako rožica, da vas s onemi lepemi svojemi očijami pozove na tanac.

Pul finejeh tanci, kako va opatiskoj „Zore“ i drugude je to još lepše. Kada vam tu zatrumbeta na Damenpolku, dama zname s koverti jednu zvezdu, ale kakov križić, pak vam ga z pucenkom prisošta na persa. Vi ste tako dobil lepu dekoracion — i vi mislite, da ste v raje.

Tako nekako vam je ovi dni i va oveh naših blaženeh krajeh bilo. Jedna za drugom prihajaju v Opatiju okranjene glavi. Prihajaju principi, vojvodi, kralji itd. Svaki od teh posvećeneh vladari nosi sobom kakovu škatulicu, va koj će se nać volj ki križić ale ka medaljica . . . I naši balarini a ima ih puno — i to više nego se misli — sve se nadimlje i sve izbočuje prsa vanka, neka se vidi kako bi njim lepo pristala kakova medaljica ale pak kakov križić. I drhću i svi se tresu od velike želji i hlepljenja za bilo kakovim dekoracionom.

Damenpolka!

I Anzulo je jedan od teh balarini!

Nego ja tem briznem ljudem ne zameram. Kada već nimaju va glave niš, dobro je da imaju ča to na preh . . .

O, povero piccolo mondo antico! . . .

C. kr. kapetanat i naše narodne zastave. U predvečer dolazka Nj. Veličanstva obletao je jedan teklić c. kr. poglavarstvu u Voloskom sve škole občine kastavske raznašajuć jedan ferman c. kr. poglavarstva (dotična okružnica bila je bez posl. broja) kojim se nalaže dotičnim škol. oblastima, da imaju strogo paziti na to, da bude imala školska

mladež, koja ima činiti špalir kod dolazka Nj. Veličanstva **samo** crno-žuto i crveno-bijelo-crvene zastave. U slučaju prekršaja i neposluha toga nalogа, da će se proti dotičnom učitelju najstrožija postupati.

Velemožni gosp. kotarski poglavar našao je nekakov zakon usljed kojega je zabranjeno upotrebljavati učione u „političke i stranačko narodne svrhe" i na temelju toga izdao je gornji nalog, t. j. zabranio je škola. djeci imati naše narodne hrv. zastave. Osim toga navadja se u spomenutom fermanu, da će kod dolazka sudjelovati hrvatske, slovenske, talijanske i njemačke škole „te da se poradi toga ukloni svako narodno pokazanje i odstrani svako političko izkazivanje, što bi moglo smetati potrebiti sklad medju pojedinim učionicama". Ne možemo od manje a da na gornje ne učinimo naše opazke.

Gospodin kapetan naložio je pojedinim ravnateljstvima, da dovedu školsku djecu na Matulje. Dali ima on to pravo, vrlo dvojimo. Zahtjevati, da djeca iz sv. Mateja, Zameta i od drugud budu već na 8 sati i prije u jutro na licu mjesta, malo je previše, dapače nečovječno. Ta djeca moraju se ustati već na 4, 5 sati u jutro, pak hoditi dva sata i više, a mnogi i bez ručka. Tko će jamčiti zato, da neće koje dijete usljed toga oboliti? A tko će jamčiti, da se neće kod tolikoga broja djece i kakova nesreća dogoditi?

Držimo, da nisu bila dužna dotična školska ravnateljstva ni odazvati se tomu pozivu, jer inače preuzimaju na sebe odgovornost za svaku eventualnu nesreću. Što se zastava tiče, uvjereni smo, da će se svaki naš narodni učitelj uvredjenim naći, kad se zabranjuje da pozdrave njegova školska djeca svoga vladara narodnom zastavom, koja nam je — nota bene — prva od svih, najsvetija od svih drugih zastava. Bliža je košulja nego li suknja.

Svaki učitelj prepustio bi svoju dužnost ako nebi djeci razložio, što znači u obće zastava, a poimence naša narodna trobojnica. Ako će tolike škole prisustvovati kod dolazka Njegovog Veličanstva, neka imadu svaka svoju narodnu zastavu (ako ju imaju) pak mirna Bosna.

Uvjek i svagdje smo zapostavljeni, tako i kod te prilike. Da je na našu providili bi bili **s v i** učitelji složno svoju djecu sa narodnim zastavama ili bi bili svi izostali od dočeka, pak bimo bili vidili što bi im gosp. kapetan mogao učiniti.

Uvjereni smo, da bi naši čestiti učitelji to i učinili, da im je dana mogućnost dogovoriti se medjusobno.

Jedan učitelj.

Mi dodajemo još tomu, da se je sa strane c. kr. kapetanata htjelo uplivati da se kod dočeka Njegova Veličanstva u obće ne izvjesi nijedna narodna zastava. Take se c. kr. kapetanat usudjuje kratiti nam prava koja su nam zakonom zajamčena. Dat će se do znanja najvišoj oblasti.

Sohi. Za doček Njegova Veličanstva austrijskog cesara dala je obćina Volosko-Opatija napravit dva slavoluka, da ih je bilo lepo i videt. Comune di Veprinac dignul je opet na Slatine vajer, one tri četire gnjile gredi — ali ovaj put još grje i nepristojnije od prvega puta. Nemci, Majari i druga gospoda, ka su onuda prolazila, govorila su na vas glas: Aber das sind ja echte Galgen! A ma to su prave sohi! I va istinu — ona nespodoba i ne zasluži drugo ime ako ne sohi.

Nego neka je. Delo čoveka resi — i svaki ki ono vidi, pita: „Ki taneki je ono storil? . . . To, dakako, pada na Anzula, ali Anzulo ima tvrdu kožu — on za to niš ne mari. Ali je neč drugo po sredi. Mi smo naime videli, kako su se konji od jedne karoce poplašili, kad su prišli pred one sohi. I mi pitamo: Ča bi bilo, kad bi se, recimo, bili, česa neka Bog ne da, pod onom nespodobom poplašili konji, ki su vozili karocu Njegova Veličanstva? To strašno pitanje stavljamo mi na dušu oneh, ki bi bili morali za vremena odstranit one grde sohi.

Svega po malo.

Američki Hrvati za bratsku Rusiju. Dne 13. o. mj. obdržavao se u Wilmerdingu Pa dogovor američkih Hrvata radi izkaza simpatija bratskom ruskom narodu. Sastanak je sazvao vrli rodoljub P. Fadljević. Odlučeno je da će se sabirati i prinose, te je već na samom dogovoru sabrana lijepa svota. Javljajući o ovom sastanku dounša allegheny-ski list „Hrvatska" sliedeći proglas:

„Pokažimo, braćo, cielom svietu djelom, da u nama slavenska krvca teče, da smo sinci jedne majke, preslavne Slavije; da u nama bratsko srce bije, koje braći Rusima svaku sreću želi u njihovoj borbi pram žutom Mongolu. Bog Svevišnji nek štiti u ovom ratu i blagoslovi ruski narod! Blagoslovljena bila ona junačka krv, koju ruski vojnici proliju na dalekom iztoku: za krst častni i napredak zlatni! Lovor viencima bile okićene glave ruskih boraca! Svladavši žutoga Mongola: Bog dao i Rusi kao nepredobivi slavenski bedem izašli iz ove borbe na svoju čast i diku, a na korist cjelokupnoga Slavenstva. Iz dna srca kličemo: Bože budi u pomoći ruskom oružju, vodi ruski narod sjajnoj pobjedi! Nek se širi ruska vlast na istoku na korist kršćanstva i naprednog čovječanstva! Neka živu junački ruski borci! Sreća ih u svem i svačem pratila! A nek živi i njihov plemeniti predstavnik, dobri otac ruskoga naroda, viteški car Nikola II.! Živio Nikola II.! Živili Rusi! Živila Rusija!"

Zanimivi ruski roman. U Petrogradskom „Svetu" izlazi roman pod naslovom „Grjanul boj", što ga piše pisac Apraksin. On pozorno prati sve ratne dogodjaje, pa ih onda u savezu sa jednim ljubavnim odnošajem u obliku romana iznosi pred čitatelje. Veći dio osoba u romanu imade kriva imena, ali glavne osobe, kao general Kuropatkin, admiral Togo itd. dolaze pod pravim imenom. Obćinstvo rusko s velikim interesom prati roman. Čini se, da se još nikada nije s tolikom napetošću očekivao konac jednoga romana, kao ovoga.

Kad je Krist umro? „Znanstveno družtvo" u Göttingenu izdaje svoj list „Nachrichten". U tom listu pokušao je profesor u Königsberga Achelis na temelju točnog izpitivanja i računanja, koje je ustanovljeno u kr. berlinskom astronomsko-računarskom institutu ustanoviti godinu Kristove smrti. Krist je umro u petak (Mat. 27, 62, 28, 1: Mark. 15, 42; Luk. 23, 54; Iv. 19, 31). Po Ivanu razapet je Krist 14 Nisana (izraelski proljetni mjesec); ostala trojica evangelista vele, da je razapet 15 Nisana. Godine ne navode. Pilat je bio namjestnikom od g. 26.—36. od poroda Kristova. O vazmu g. 36. bio je već svrgnut. U toj dobi od god. 26.—36. nije pao 15 Nisan u petak, a 14 Nisan pao je u petak samo u g. 30. i 33. (po našem 3. ili 6. travnja). Prema tomu je umro ili 6. travnja g. 30., ili 3. travnja g. 33. Kristovo javno djelovanje započelo je po Luki u isto skoro doba, kad se pojavio Ivan Krstitelj, a ovaj poče krstiti u 15. godini carevanja Tiberijeva; u doba kad je u Judeji namjestnikovao Pilat, u Galileji kraljevao tetrarh Herodes, u Itureji brat mu Filip, a u Abileni Lisanija. Veliki svećenici su bili Ana i Kajfa (Luk. 3. 1.). To doba pada izmedju 19. kolovoza g. 28. ili 18. kolovoza g. 29. iza Kristova poroda.

Po Ivanu govorili su Kristu prvi put Židije: Za 46 godina sagradjen je ovaj hram itd. A to se dogodilo u g. 27. ili 28. poslie poroda Kristova. Pošto Krist po Luki naučavaše samo godinu dana, a po Ivanu dvie, to su obojica godinu smrti označili kao 30. poslije poroda Kristova. Ta se godina potvrdjuje i tim, što baš u toj godini jest petak kao dan smrti u mjesecu Nizan. Prema tomu zaključuje profesor Achelis, da je 6. travanj godine 30. poslije Kristova poroda pravi dan njegove smrti.

Najvruće mjesto na zemlji jest jedan avalski otok na perzijskom zaljevu. Zove se Bahranu, te sve otoke vrućinom nadkriljuje. Srednja godišnja temperatura iznosi 29 stupnjeva. U srpnju i kolovozu je vrućina upravo zastrašna. Oko polnoći pokazuje termometar 30 stupnjeva, u 7 sati s jutra 33—34 stupnja, a u 3 sata poslije podne 48 stupnjeva. Prema tome bi oni mogli purana — kad bi ga imali — speći na suncu.

Ime Port Artur. Malo je komu poznato, po kom je dobila ime luka, koja se danas valjda najviše spominje po čitavom svietu: Port Artur. Nedavno je izašlo djelo, u kojem se opisuje put englezkoga broda „Actaeon" od god. 1856—1862. u iztočnu Aziju. ‚Actaeon' sudjelovao je 8. prosinca 1857. u bombardiranju Kantona, s kojim zapravo započeo rat Englezke i Francezke protiv Kine, koji je potrajao do g. 1860. Za toga meteža u iztočnoj Aziji dogodilo se je, da je Englezka topnjača „Algerine" došla kao prvi inostrani brod u izvrstni zaliv na rtu otoka Liaotunga. Zapovjednik broda zvao se je kapetan W. Arthur i po njemu je mjesto dobilo svoje sadašnje ime.

Kako u Budimpešti prave klobasice. U jednoj pritužbi na budimpeštanski magistrat iznieli su dva tvorničara klobasica toliko potankosti, kako se obično prave kobasice u Budimpešti, da će mnogoga ljubitelja kobasica proći volja, da ih i nadalje jede. Po toj se tužbi većina kobasica, koje se prodaju pod raznim zvučnim imenima, prosta patvorina. Većina budimpeštanskih tvornica upotrebljuje kod pravljenja kobasica brašno od krumpira, kojega često puta ima u kobasicama više nego mesa. U Budimpešti se za jedan tjedan potroši čitav vagon brašna od krumpira za kobasice. Jedan je tvorničar kobasica potrošio za 6 tjedna 1400 kg brašna od krumpira. Kilogram brašna od krumpira stoji 25 fil.; jedan kilogram toga brašna upije se u litru vode, a kilogram se kobasica prodaje 1 K 56 fil. Koliku golemu korist imaju takovi tvoničari, svakomu je jasno. Sada se radi o tom, da se prinuka kobasičare, da provide svoje dućane s napisom: „kobasice jedino od mesa", da se onda patvarače može tužiti radi prevare. Zlu će se medjutim ozbiljno doskočiti, kad se stvori zakon o patvorenju živeža.

Ubio maćehu. Na 30. marča ubil je u Rustu blizu Pešte sa revolverom neki Salomon Hartstein svoju maćehu. Nakon ubojstva prijavil se je Hartstein sam policiji rekuć, da je ubil maćehu jerbo da ni mogal više trpit kako je ta maćeha mučila njegovu mladju braću.

Velegradska bieda. Nedavno je zdravstvena komisija u Londonu učinila nekakovu vrst racije po noći. Našlo se u jednoj noći 25 tisuća ljudi bez stalnega stana i spavališća. Od tih je 1509 mužkih i 120 ženskih prenočivalo na cesti, 100 mužkih i 63 ženskih pod mostovih ili u portunih. 23 tisuća 442 imali su spavalište za 1 penny na noć.

Prekasna sreća. Po noći od 30. do 31. marča o. g. ustrelio se je u kavani Orientale u Trstu nekoji mladić imenom Miroslav Erber iz Štajerske. Taj mladić, komu bijaše jedva 24 godina, došao je dne 21. marča u Trst, da traži kakovu službu pisara. Pošto nije mogao naći službe a novca nije imao niti toliko, da plati račun u hotelu, došao je na zdvojnu misao, da se ubije. U 2 ure popodne došao je u spomenutu kavanu i ostao tamo neprekidno 10 ura, sve dok se nije skončao. Kod njega našli su pismo u kojem veli, da se ubija od glada i nevolje. Pri sebi imao je takodjer mali svežanj ženskih pisama, na kojim bijaše napisano: Želim, da se ta pisma sa menom zakopaju! Bijahu valjda to pisma prve njegove ljubavi. Nadošla policija ustanovi, da je taj samoubojica stanovao u hotel Central te obavjesti gospodara istoga. Ovaj nadodje odmah te priobći policiji, da je baš dne 30. marča 1904. primio od jedne tetke Miroslava Erber pismo u kojem mu javlja, da može dati tomu mladiću kredita koliko hoće, jerbo da je baš ovih dana baštinio veliki imetak od jedne svoje tetke. I u ovom slučaju je sreća prekasno došla.

Upravo je čudnovato, kako se je sretno provukao ruski parobrod „Veronež" kroz mrežu japanskih stupica i japanskih krstaša, koji su lovili u iztočnim vodama ruske parobrode sa ratnom zairom i živežem i osobito budno vrebali na svaki ruski parobrod, misleći da vozi prah, bombe i rusku vojsku. Parobrod „Veronež", koji je krenuo iz Vladivostoka, pazio je glavno na to, da umakne Japancima. Stoga je zapovjednik parobroda Šišmarev naložio, da ga mornari po noći kad je brod iz luke zaplovio na debelo more, crnom bojom prebojadišu napose dimnjak, biele dielove na bokovima kao i sam napis „Veronež", tako, da je parobrod bio posve nalik na norveški ugljevarski brod, koji je takodjer istoga dana izašao iz Vladivostoka, što su dobro znali Japanci. Parobrod ‚Veronež' nije išao običnim morskim-putem, nego se držao daleko od obale, ali su se sa strašnog broda često vidjele zrake svjetla japanskih električnih projektora. „Veronež" je pomno izbjegavao tim svietlim pojasima, držeći se vazda tamnih krajeva. Na taj način oplovio oko otoka Cusima u Japanskom moru i ušao u Korejski zaljev, umaknuvši budnim japanskim stražama.

Kod Quelporta zateče ga strašno nevreme. Tu se „Veronež" s nova približi japanskom krstašu, koji je na nj bacao svjetlo iz projektora, ali oluja bila je tako žestoka, da se krstaš nije usudio zaploviti na debelo i poći na lov za ruškim porobrodom. Po oluji stigao je „Veronež" u Port-Artur. Odanle krenuo je bez zaštite u Šangaj, da nakrca čaja i ondje ostane 3 dana. Kadgod je zaplovio iz luke u more, zapovjednik parobroda dao je pogasiti sva svjetla na „Veronežu", zaklopiti sve otvore i po najvećoj tmini u gluho doba noći zaplovio bi u more. Zapovjednik je takodjer poduzeo sve mjere za slučaj, ako bi parobrod nabasao na japanski krstaš. Bile su priredjene duge lunte, koje bi se zapalile, da se parobrod digne u zrak, kad bi ga Japanci pokušali zarobiti. U Singaporu bio je „Veronež" izvržen velikoj kušnji, jer su u blizini krstarila dva japanska krstaša u Malaksom zaljevu, a rat je već bio započeo. Zapovjednik se je poslužio ovim manevrom: „Veronež" izišao je iz luke sa podpunom električnom razsvjetom na palubi, tako, da ga je cieli Singapor mogao vidjeti.

Englezki ratni brod, usidren u Singaporu, dao je gradu znak, da će sada na Japanci zahvatiti ruski parobrod. „Varonež" je plovio u uzkom kanalu medju otocima, a kada je izčezanuo sa vidika Singaporu, smanji brzinu i sva su svjetla pogašena, tako, da se u tmini nije mogao zamietiti. Na to se poče po naloga zapovjednikovu brod polagano okretati i brod oplovi posve protivnim pravcem Singapor, pa mjesto u malakski zaljev, zaplovi u južno Kinezko more, a zatim kroz riedko posjećivani zaljev Gasparski krene u Javajsko more i dalje u južno-indijski ocean. Tako se „Veronež" uguno svim zamkama i stupicama Japanaca. A treba primjetiti, da zapovjednik „Veroneža" nije imao morskih karta o ovim mjestima, u koja parobrod ne bi inače nikada zašao.

Gospodarske viesti.

Hrana rastlina i kemijska ili umjetna gnojiva.

Za livade i sjenokoše preporučuju za prvu godinu 4—600 kvintala štajskoga gnoja po hektaru te 5—6 kvintala superfosfata i 1·50—2·50 kvintala pepelična sulfata, a sliedećih godina samo 2·50—4 kvintala superfosfata i 1·50—2 kvintala pepeličina sulfata. To treba razsipati sve u zimi. U proljeću se može još posuti 1 kvintal čilske salitrovine.

Za djetelinu i ljekovice (lucerna — erba spagna) ne treba štajskoga gnoja. Dosta je dati prve godine prije sjetve 5 kvintala superfosfata i 1 kvintal pepeličina sulfata ili solične pepelike po hektaru. To se sve podore ili zakopa. Sliedećih se godina razspe 3—4 kvintala superfosfata i 3 kvintala sadre (gesso — ne „sodre ili geppo" kako je bilo pogrešno pisano u poslijednem broju.)

Za pšenicu ili zob treba štajskoga gnoja ili 2—4 kvintala superfosfata, 1·50—2 kvintala pepeličina sulfata prije sjetve a u proljeću 1—3 kvintala čilske salitrovine raztrešene u dva puta po površini.

Za kukuruz treba štajskoga gnoja 200 do 400 kvintala, superfosfata 2—3 kvintala i pepeličina sulfata 0·50—1 kvintala po hektaru.

Za krumpire: 205—300 kvintala štaj-

skoga gnoja, 2—4 kvintala superfosfata, 0·50—1·50 kvintala pepelična sulfata. To sve prije sjetve. U prolječu se pospe po površini 1·50—3 kvintala ćilske salitrovine."

Za tažol, bob i ostala sočiva: superfosfata 2—3 kvintala, pepelična sulfata 1—2 kvintala i sadre 1—3 kvintala.

Loze će se dobro pognojiti, ako se dade u jeseni svakoj 2 kg. štajskoga gnoja, 2—3 deka superfosfata i 7—10 deka neizlužena pepela, a u prolječu 8—11 grama ćilske salitvorine.

Voćke trebaju na godinu $^1/_2$ kg. superfosfata i $^1/_4$ kg. ćilske salitrovine. Taj gnoj se podaje tako, da se naokolo stabla već pod najskrajnije grane izkopa jarak dubok od 1—2 noge, a kod krušaka još dublji, ili da se izkopa red škulja toliko dubokih i u ove uspe ona gnojiva.

Ovako savjetuju jedni učenjaci, koji su proučili kemijska gnojiva. Drugi opet daju druge savjete i druge recepte. Jedan od prvih je prof. Wagner iz Darmstadta. Njegova je rieč najuvaženija.

Evo kako on savjetuje:

Za razno zelje: na 100 četv. metara prije nego se posadi 5 kg. superfosfata, 3 kg. solične pepelike i 4 kg. sumporno kiselog čipavca iliti sumporno kisele amonijake. Prva dva se skupa raztresu i onda zakopaju, a treće se samo ozgor razspe. Kad se pak zelje okopava se raztrese 6 kg. ćilske salitrovine i 2 kg. solične pepelike.

Za repu, merlicu, rotkvu i rotkvicu daje se na 100 četv. metara 3 kg. superfosfata, 2 kg. solične pepelike i 2 kg. ćilske salitrovine sve skupa koji tjedan prije sjetve.

Za grah, fažol, leće i u obće za sve sočivice treba na 100 četv. metara 3 kg. superfosfata i $2^1/_2$ kg. solične pepelike. Rekli smo sprieda, da sočivicam ne treba dušična gnojiva, jer ga same iz zraka sišu; profesor Wagner ipak preporuča, da se u vrtovih, gdje se dakle u malom želi više ploda dodade i $1^1/_2$ kg. ćilske salitrovine. Tim se sočivice brže i bujnije razviju.

Za salate treba prije nego se presade raztresti skupa pa zakopati 3 kg. superfosfata i 1 kg. solične pepelike na 100 četvornih metara a na to još posipati $1^1/_2$ kg. sumporno kisele amonijake. Nekoliko tjedana za tim se raztrese 1 kg. ćilske salitrovine, a dva tri tjedna za tim opet toliko.

Jagodama prija na 100 četvornih metara 3 kg. superfosfata i 1 kg. solične pepelike skupa raztresenih i zakopanih u jeseni, a u aprilu ili maju ozgora 2 kg. ćilske salitrovine.

Sve to će se mnogim činiti preveć sitno i neprilično, al zaludu je, danas tko hoće, da više ima mora više se truditi i više trošiti. Za to neka se nitko toga ne plaši. Napokon se sve svadja na tri četiri gnojiva, koja se u razno doba i u raznom razmjeru upotrebljuju. Komu je težko nabaviti je rana i tko nezna gdje da jih nabavi neka se obrati na svoju gospodarsku zadrugu i ona će mu je priskrbiti.

U narednom broju ćemo još govoriti o gnojenju voćaka, vinograda i cvieća po profesoru Wagneru.

Oglas.

Podpisani časti se ovim javiti poštovanom občinstvu, da je u Voloskom kbr. 19 otvorio **vlastitu postolarsku radionicu.**

Preporuča se stoga svim za naručbe, koje će izvršiti uz vrlo umjerene ciene i na obće zadovoljstvo. Izradjuju se postoli po svim najmodernijim krojevima. Popravci izvršuju se točno brzo i jeftino.

Niko Jeftić.

Prigodom sv. Berme dobivat će se kod gosp. **Antona Castellicha** u **Lovranu** svakovrstnih

darova za bermu

i to: lanaca, ogrlica, prstenja, broša, kolajna, narukvica, iglâ itd. budi zlatnih ili srebrnih, a tako i satova srebrnih i od nikela.

Sve najbolje vrsti i uz nizke ciene.

4 para cipela

samo za K. 5·50

prodaje se dok ima zalihe za tu nizku cienu uslijed nabave velike množine. 1 par **mužkih cipela**, 1 par **ženskih cipela** iz žute ili crne kože za zavezati (Schnürschuhe), sa jakimi okovanimi podplati, najnovijeg kroja; nadalje 1 par **mužkih**, 1 par **ženskih modernih cipela** veoma elegantno izradjenih, lahkih, sva 4 para samo za K. 5·50. Kod naručbe dosta je navesti duljinu.

Razašilje se pouzećem: **Exportna trgovina cipela**

A. Gelb, Krakov br. 117.

Što ne odgovara može se promieniti ili natrag poslati te se novac vraća, radi toga nema nikakove pogibelji.

Tražim

dečka naučnika za svoj dućan na Slatini.

Ivan Letiš,
trgovac.

Broj 1333.

Natječaj.

Na temelju zaključka občinskoga zastupstva u sjednici 7. marča 1904. točka 2/2 razpisuje se ovim natječaj za popuniti mjesto občinskoga lugara u občinskoj šumi Lisini.

Godišnja plaća obć. lugara odlučena je godišnjih K. 600 (šest stotina) ili mjesečno K. 50 (pedeset) posticipatno.

Molitelji neka najdalje do 24. aprila 1904. (4 tjedna) podnesu podpisatomu svoje molbe uz dokaz svoje dobe, zanata, stališa, (oženjen ili neoženjen), da su dobroga političko-moralnog ponašanja, da znaju čitati i pisati i da li su bili u vojničkoj službi.

Neće se uzeti u obzir one, koji su prekoračili 35 godina.

Novo imenovani nastupiti će službu čim bude to imenovanje potvrdjeno i od c. kr. kotarskog poglavarstva.

Služba je za sad privremena, nu ako se dotičnik bude izkazao sposobnim u svojoj službi biti će naknadno definitivno imenovan.

Občinsko glavarstvo

Kastav, 22. marča 1904.

Načelnik: Jelušić.

Koji od naših trgovaca želi preuzeti u svojoj trgovini razprodaju „Narodnoga lista" uz primjereni dobitak, neka se oglasi našem uredničtvu.

„Narodni list" prodaje se kod:

Ivana Tomašić i Felice Turina u Opatiji; Andra Blečić i Marija pl. Märzthal u Voloskom; Josipa Rubinić u Mošćenicah; Vinka Mavričić u Dragi; Frana Bassan u Lovranu; Antonije Priskić u Iki; Vjekoslava Kinkela u Rukavcu; Dinka Spinčić u Mihotićih; Frana Ferranda u Matuljih; Ivana Vlah-Vičić u Trinajstićih; Ljudevita Jolušić u Kastvu; Antona Sarčon-Ivančić Sv. Matej; Vladimr Fiamin Križišće (Opatija); Franjo Brajan u Srdoči Sv. Križ; Ante Bertoša u Pazinu.

Pojedini broj stoji 6 filira.

Oglas.

Iznajmljuju se prostorije za dućan i skladište u **Voloskom**, gdje se sada još nalazi dućan gospodje Josipe Perac (kod Pepe). — Pobliže informacije daju se u spomenutom dućanu.

U životu nikad više

ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1·95.

Krasna pozlaćena i dobro iduća ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, 1 moderna svilena kravata za gospodu, 2 kom. najfinijih žepnih rubaca, 1 dražestan prsten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 kožna novčarka, 1 krasno žepno ogledalo, 1 par dugmadi za manšete, 3 dugmeta za prsa, sve $3^0/_0$ double zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća sprava od nikla, 1 album sa najljepšim slikama na svietu, 1 elegantna pariška pribadača za gospodje (Novost), 1 par boutona od similibriljanta, vrlo trajni, 5 šaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 različitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, sa urom, koja sama ove novce vriedi, stoji **samo for. 1·95.** Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Bečko glavno skladište

P. LUST, KRAKOV br. 116.

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

Pijte!

Kapi Spasitelja, koje se mogu zbog svoje djelatnosti nazvati **čudotvornima**, kod svih bolestih želudca, pospješnju probavu, podavaju tek (apetit) za jesti; proti hemoroidam, matrunu, žgaravici, oteku slezene i jetara itd. itd. — a djeluju upravo čudotvorno i kod već zastarjelih bolestih.

Nebi smjele manjkati u nijednoj kući ove glasovite i čudotvorne kapljice.

1 bočica samo 60 fil. (30 novč.) a na svakih šest bočica dobije se jedna badava.

Naputak za uporabu ovih kapljica prileži svakoj bočici — a naputke i cijenik za sve bolesti, bilo kod ljudi ili blaga (za krave, konje, volove, svinje itd.) šaljem na zahtjev franko i badava.

Naručbe odpremaju se i sa poštom (i to najmanje 6 bočica **Kapi Spasitelja**) a ostalo prema želji, te treba jedino naručiti kod vlastnika **najbolje i najveće ljekarne**, a to je **ljekarna „al Redentore" (k Spasitelju)** na Rijeci — stoga naručite samo pod ovom adresom:

Hinko Babić,
ljekarna k Spasitelju (al Redentore).
Rijeka, blizu velike crkve.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga $4^1/_2$% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni Dra. Janežića u Voloskom.

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežića, Dr. I. Pošćića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869·20** — **Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Hotel „Liburnia"

VOLOSKO.

Sastoji od 24 elegantno uredjenih soba sa električnom razsvjetom, kupalištem u kući. Slobodan izgled na more.

Restauracija - kavana

providjena je uvjek svježim jelom i pićem. Toči se originalno pilzensko pivo, domaća, hrvatska, istarska i dalmatinska vina.

Poslužba bezprikorna

Ciene vrlo umjerene.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.